

Duurzaam Den Haag 2015

INHOUDSOPGAVE

1. Duurzaam Den Haag in vogelvlucht	6
2. De mens centraal: stakeholders aan het woord	12
3. De nieuwe organisatie	16
4. Bestuursverslag	20
4.1 Algemeen	21
4.2 Praktische uitwerking doelstellingen in 2015	22
4.3 Vooruitblik 2016	26
4.4 Samengevatte begroting 2016	26
5. Projecten	28
a. De wijk in, Haagse Krach Karavaan	29
b. Consultatie en Co-creatie, HK1000	30
c. Ontzorgen, bedrijven en Klimaatfonds Haaglanden	34
d. Communicatie	37

VOORWOORD

Haagse Krach!

2015 was een bijzonder jaar voor Stichting Duurzaam Den Haag. Het was het jaar van de HK1000 en het jaar van de samensmelting met het Haags Milieucentrum. Het was het jaar waarin we de nieuwe missie van onze stichting als volgt formuleerden:

Het is de missie van de Stichting Duurzaam Den Haag om initiatieven van bewoners en ondernemers, die Den Haag duurzaam maken, aan te wakkeren. We doen dat door de mensen achter die initiatieven aan te moedigen, verder te helpen en zichtbaar te maken om ook anderen weer te inspireren en te enthousiasmeren. Zo vergroten we de impact van nieuwe en bestaande initiatieven en zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk bewoners en ondernemers aan de slag gaan om Den Haag duurzaam te maken.

Hoe we dat 'aanwakkeren' in 2015 hebben gedaan, loopt als een rode draad door ons jaarverslag 2015.

We zijn bijvoorbeeld de wijk in gegaan met de Haagse Krach Karavaan. Elf Haagse wijken zijn in 2015 bezocht om bewoners in beweging te zetten om thuis energiezuinige maatregelen toe te passen.

Wij hebben nieuwe initiatieven van bewoners en ondernemers aangewakkerd om van een droom of idee te komen tot concrete uitvoering. Bijvoorbeeld door (netwerk)bijeenkomsten te organiseren en door initiatiefnemers te koppelen aan andere bewoners, ondernemers, overheden en grote bedrijven en werkgevers - en hun hulpbronnen. De HK1000 was daarvan het voorbeeld bij uitstek. Ruim 500 Hagenaars vanuit de hele stad, grotendeels geloot, deelden op 31 oktober in de Fokker Terminal hun inspirerende dromen voor een mooier en duurzamer Den Haag. Ondersteund door Duurzaam Den Haag en onze partners en vrijwilligers met wie we de HK1000 in co-creatie gerealiseerd hebben, zijn de 40 initiatiefgroepen met Haagse Krach aan de slag gegaan.

In 2015 hebben we een begin gemaakt met het bouwen van een netwerk van bedrijven in Den Haag dat ervoor zorgt dat meer bedrijven en bewoners duurzaam aan de slag gaan. Aan de andere kant ondersteunden we bedrijven die zelf willen verduurzamen, zoals de ondernemers op het bedrijventerrein Zichtenburg, Kerketuinen, Dekkershoek.

En we zijn gaandeweg steeds meer samengegaan met het Haags Milieucentrum. In maart verhuisden we naar het Nutshuis waar we vanaf dat moment met de collega's van het Haags Milieucentrum samenwerkten op de werkvloer. En in november presenteerden we ons aan de stad tijdens een zeer goed bezochte lanceringsbijeenkomst van onze nieuwe organisatie, onder de naam Stichting Duurzaam Den Haag.

In 2016 zetten we de lopende projecten voort (de Haagse Krach Karavaan, Operatie Steenbreek, netwerk duurzame bedrijven, Tips voor een tientje en allerlei grote energiebesparingsacties), en ontwikkelen we nieuwe projecten op gebied van ondersteuning bewustwordingsinitiatieven, toekomstbestendig ondernemen en bewonersparticipatie en co-creatie rond het Haags Warmte Initiatief, de opening van het duurzaamheidsloket in de Centrale Bibliotheek en evenementen zoals het ondernemersontbijt en de Haagse Energiebeurs.

En natuurlijk bouwen we voort op de HK1000 om de oogst van die mooie dag in oktober – de 40 plannen – verder te brengen, van droom en idee naar prototype en vervolgens uitvoering.

Met als doel nog meer impact van initiatieven van bewoners en ondernemers om Den Haag duurzaam te maken!

Heleen Weening
Directeur Duurzaam Den Haag

DUURZAAM DEN HAAG IN VOGELVLUCHT

» Hoogtepunten in 2015

HK1000

Ruim 500 Hagenaars vanuit de hele stad, grotendeels geloot, deelden op 31 oktober 2015 in de Fokker Terminal hun inspirerende dromen voor een mooier en duurzamer Den Haag. Ze vormden 40 initiatiefgroepjes om hun ideeën verder uit te werken, daarbij ondersteund door Duurzaam Den Haag en onze partners en vrijwilligers met wie we de HK1000 in co-creatie gerealiseerd hebben. De initiatiefgroepen zijn met Haagse Krach aan de slag. Hun voortgang en resultaten maken we in 2016 zichtbaar.

Haagse Krach Karavaan

In 2015 heeft de Haagse Krach Karavaan elf Haagse wijken bezocht om bewoners in beweging te zetten om thuis energiezuinige maatregelen toe te passen. Een van de hoogtepunten was het bezoek van de Karavaan aan de Spakenburgsestraat op zaterdag 17 oktober. In het bijzonder de radiatorfolie-actie bleek een groot succes. Nog voor de landing van de Haagse Krach Karavaan stonden al tientallen mensen in de rij te wachten om eraan deel te kunnen nemen. Die dag hebben 75 á 100 mensen een bezoek gebracht aan de Karavaan en informatie ingewonnen over energiebesparende maatregelen. RTV Discus was aanwezig met een cameraploeg om verslag te doen.

Fusie HMC-DDH

Duurzaam Den Haag is in februari 2015 verhuisd naar het Nutshuis, een logische stap niet alleen vanwege het Nutshuis als duurzame kantoorruimte, maar ook omdat het Haags Milieu Centrum hier al kantoor hield. Sindsdien delen beide organisaties de werkvloer, diverse projecten, en sinds november 2015 ook officieel de naam:

het Haags Milieu Centrum en Duurzaam Den Haag gaan samen verder onder de naam Duurzaam Den Haag. Het lanceringsfeest op 27 november was een feestelijke en geslaagde markering van de fusie met een opkomst van 200 genodigden, variërend van duurzame koplopers, beginnend duurzaam geïnteresseerden, vertegenwoordigers van partnerorganisaties, deelnemers aan de HK1000, ondernemers en bewoners. En bij een nieuwe organisatie hoort ook een nieuwe huisstijl: het groen uit beide oude logo's heeft plaatsgemaakt voor de combinatie zwart/geel. Ook de website heeft een complete make-over gekregen, in de nieuwe huisstijl en conform de structuur en thematisering waartoe het team in diverse werksessies gekomen is.

Ontzorgprojecten

Voor het eerst heeft Duurzaam Den Haag ontzorgpakketten ontwikkeld (o.a.) voor de focuswijk Escamp en de Haagse Krach Karavaan. Doel was om zo'n aantrekkelijk mogelijk aanbod te realiseren, zonder rompslomp voor bewoners en hierover op een eenvoudige (niet-technische) wijze te communiceren.

Resultaten:

- In september/oktober is een vloerisolatie-actie gestart i.s.m. Tonzon en met 4 isolatiebedrijven. Het resultaat is dat zestig woningen zijn voorzien van vloerisolatie.
- In november/december is de HR-Ketel-actie gestart. Helaas is deze actie minder goed verlopen, 10 HR-Ketels zijn geplaatst. Vermoedelijk heeft dit te maken met het uitzonderlijke zachte weer in deze winter. Naast deze grote maatregelen, waar ook een forse investering aan vastzit, hebben we een 'tips voor een tientje'-actie gehouden.

» Bereik

In totaal hebben we met de online- en offlinecommunicatie rondom de HK1000 tussen april 2015 en november 2015 ruim 115.181 mensen bereikt, waarvan 48.750 op Facebook, 55.231 op Twitter, 3600 via onze nieuwsbrief en 7600 via de website.

Met de online- en offlinecommunicatie rondom de Haagse Krach Karavaan hebben we in 2015 ruim 60.000 mensen bereikt, waarvan 15.138 op Facebook, 19.231 op Twitter, 1600 via onze nieuwsbrief, ruim 5000 via de website en 20.000 mensen via een advertentie in De Posthoorn.

De ontzorgprojecten liepen van september 2015 t/m december 2015. In deze periode hebben we met de online- en offlinecommunicatie ruim 126.000 mensen bereikt, waarvan ruim 80.000 via blogs op externe sites, ruim 15.000 via de website, ongeveer 20.000 via een advertentie in De Posthoorn, 1.600 via onze nieuwsbrief, 6.489 via Facebook en 3.242 via Twitter.

» Pijlers nieuwe organisatie

Het is onze missie initiatieven van bewoners en ondernemers, die Den Haag duurzaam maken, aan te wakkeren. We doen dat door de mensen achter die initiatieven aan te moedigen, verder te helpen en zichtbaar te maken om ook anderen weer te inspireren en te enthousiasmeren. Zo vergroten we de impact van nieuwe en bestaande initiatieven en zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk bewoners en ondernemers aan de slag gaan om Den Haag duurzaam te maken. Dat doen we op drie manieren.

‘De wijk in’

Duurzaam Den Haag staat voor zichtbaar maken, gericht op actie, met focus op mensen. Deze kernwaarden komen bij uitstek tot uiting in het programma ‘De wijk in’. De projecten uit het programma gaan namelijk stuk voor stuk over het proactief, mensgericht benaderen van bewoners, waarbij aansluiting wordt gezocht bij hun leefwereld in huis, op straat, in de buurt en wijk. Waarbij bewoners en ondernemers concreet handelingsperspectief krijgen om meteen aan de slag te gaan. Zo trekken we de wijk in met de Haagse Krach Karavaan met instrumenten, tips en adviezen om direct te beginnen met verduurzamen van je huis en besparen.

Co-creatie

Wij wakkeren nieuwe initiatieven van bewoners en ondernemers aan en helpen hen verder. Bijvoorbeeld door (netwerk)-bijeenkomsten te organiseren en door initiatiefnemers te koppelen aan andere bewoners, ondernemers, overheden en grote bedrijven en werkgevers - en hun hulpbronnen. De HK1000 was daarvan het voorbeeld bij uitstek, waarbij we mensen in een proces van co-creatie ondersteuning bieden om van een droom of idee te komen tot concrete uitvoering.

Ontzorgen, bedrijven

In 2015 heeft Duurzaam Den Haag meer vorm en inhoud gegeven aan de betrokkenheid van bedrijven bij duurzaamheid. Aan de ene kant hebben we een netwerk gebouwd van bedrijven in Den Haag dat ervoor zorgt dat meer bedrijven en bewoners duurzaam aan de slag gaan. Aan de andere kant ondersteunt DDH de bedrijven die zichzelf willen verduurzamen of startende ondernemers met een duurzaam product. Door een adviestraject, bijvoorbeeld aan het World Trash Centre of het begeleiden van een bedrijventerrein.

» Maatschappelijk resultaat

HK1000 – de grootste participatiebijeenkomst over duurzaamheid in Nederland. Ruim 500 deelnemers en 40 nieuwe initiatiefgroepen met veel nieuwe gezichten vanuit alle delen van de stad, die zich inzetten om de stad mooier en duurzamer te maken. We helpen zoveel mogelijk groepen hun idee te realiseren en maken dit zichtbaar in de stad. In 2015 hoorden ruim 115.000 mensen online op enig moment van de HK1000.

HKK - lokaal loket in de wijk. De Haagse Krach Karavaan biedt woningeigenaren een energiescan aan om zicht te krijgen waar en hoe ze in huis kunnen besparen. Van de 120 huishoudens die tussen november 2014 en maart 2015 een scan hebben gedaan, hebben er maar liefst 65 de adviezen ook echt opgevolgd en geïnvesteerd in energiezuinige maatregelen. Dat is een activatiegraad van ruim 50%! Tezamen hebben deze 65 woningeigenaren maar liefst € 114.177,- in duurzame maatregelen geïnvesteerd. Ook voor de scans die tussen april 2015 en april 2016 worden uitgevoerd, wordt een activatiegraad van minimaal 50% verwacht.

Radiatorfolie-actie

In samenwerking met de gemeente Den Haag, het programma Hou Van Je Huis, biedt DDH aan bewoners de mogelijkheid om gratis één van hun radiatoren door het Haagse Krach Klusteam te voorzien van Tonzon HR radiatorfolie.

Resultaat

- 5 wijkacties
- 73 radiatoren (in 73 woningen) door Karavaan klusteam voorzien van Tonzon HR- folie
- 140 doe-het-zelf pakketten radiatorfolie uitgedeeld aan bewoners die de Karavaan hebben bezocht

- Geschat bereik via social media: 9.900 (4.000 Facebook, 3.100 Twitter, 1.200 nieuwsbrief DDH, 1.600 nieuwsbrief HMC).

Klimaatfonds

In 2015 is met het Klimaatfonds 8.051 ton CO₂ gereduceerd. Er zijn 10 organisaties die de niet-vermijdbare CO₂ uitstoot via het Klimaatfonds hebben gecompenseerd en er zijn 10 lokale reductie-projecten gerealiseerd. De drie grootste projecten zijn:

- Zuinige verlichting in The International School of The Hague (690 ton)
- Collectieve inkoop 372 zonnepanelen Ypenburg (617 ton)
- Collectieve inkoop 300 zonnepanelen Belgisch Park (493 ton)

» Stakeholders: tevreden

HK1000

Wethouder Duurzaamheid gemeente Den Haag Joris Wijsmuller op 31 okt 2015 in Fokker Terminal

“Toen ik hier zojuist binnenkwam, met al dat gegons, met al die mensen die elkaar waarschijnlijk nog nooit eerder hebben ontmoet, en dan zo met elkaar in gesprek zijn en ook allemaal plannen met elkaar aan het maken zijn, ik word daar heel erg blij van.”

HK1000

Deelnemer Sandra van de Waart op 31 okt 2015

“Complimenten aan Duurzaam Den Haag voor de organisatie van Haagse Krach 1000. Wat een positiviteit, opkomst en ideeën. Top!”

Nieuwe organisatie - Transitie

Boudewijn de Blij, directeur Fonds1818

"Ik zie nieuwe energie ontstaan uit twee organisaties die voorheen toch heel verschillend waren."

Ontzorgen

Bewoonster Els Brenninkmeijer

Els Brenninkmeijer kocht via de cv-ketel actie van Duurzaam Den Haag een nieuwe Remeha Tzerra CW4 HR-ketel plus slimme thermostaat. Els is heel erg blij met haar aankoop die ze heeft gedaan via Duurzaam Den Haag, en met de samenwerking met de door Duurzaam Den Haag geselecteerde installateur.

"Ik schrik er bijna van hoe warm het is in huis en het is even wennen dat het water van de douche binnen 5 seconden warm is in plaats van na 3 minuten! Het contact met installateurs en de plaatsing zelf ging als een zonnetje. Het zijn keurige jongens die de keuken

schoon achterlaten en netjes uitleggen wat ze doen en tegen welke kleine problemen ze aanlopen. Ik ben meer dan tevreden!"

Ontzorgen

Bewoner Maxim Segeren

Maxim Segeren liet na een energiescan van zijn huis via Duurzaam Den Haag vloerisolatie plaatsen door een Tonzon-installateur. Hij is erg tevreden: "Het plaatsen van het folie was maar een halve dag werk. Door de geïsoleerde vloer hebben we deze winter een lekker warme voeten."

Haagse Krach Karavaan

David Bakhuizen, projectleider Gemeente Den Haag, Hou van je Huis

"De Haagse Krach Karavaan als deelproject van het programma Hou van je Huis, blijkt letterlijk en figuurlijk een goed vehikel om

bewoners te bereiken. Het knalgele karretje middenin een woonwijk valt ontzettend op. In de wijken waar al enige actiebereidheid is, worden buurtbewoners met tips, adviezen en laagdrempelige handelingsperspectieven succesvol in beweging gebracht. Ikzelf ben in 2015 herhaaldelijk mee geweest met een zogenaamde landing van de Karavaan, en heb de samenwerking als bijzonder prettig en waardevol ervaren. Zowel op de dag zelf, als tijdens de voorbereidingen. Bovenal heb ik ook mijn eigen acties, zoals de ketelcheck en de gezamenlijke Duurzaam Den Haag – Hou van je Huis actie met radiatorfolie, succesvol kunnen promoten via zowel de Haagse Krach Karavaan als het social media netwerk van Duurzaam Den Haag."

Klimaatfonds

Zon op Museon, voorzitter Martin Lenferink

"Super bedankt voor de vlotte afhandeling van alles. De bijdrage van het Klimaatfonds komt ons nu erg goed van pas."

Eigen CO₂ uitstoot: walk your talk

Duurzaam Den Haag is begin 2015 verhuisd naar een energiezuinige locatie. De verhuizing is gedaan met een elektrische verhuishwagen van het Haagse verhuisbedrijf Mondial van der Velde 'T Veentje Verhuizingen. Duurzaam Den Haag koopt voor al haar eigen evenementen lokaal, biologisch en zoveel mogelijk faire trade in. Vanaf eind 2015 is besloten om ook alle evenementen, borrels en bijeenkomsten vegetarisch te cateren. Uitgangspunt voor reizen van de medewerkers is om met de fiets te reizen, tenzij. Daarna volgt OV. Duurzaam Den Haag doet aan afvalscheiding, brengt compost naar de compostbak in de tuin van het Nutshuis en gebruikt gerecycled papier.

DE MENS CENTRAAL: STAKEHOLDERS AAN HET WOORD

Tom Egyedi HK1000-vrijwilliger

Tijdens de Haagse Krach 1000 denken bewoners en ondernemers samen na over hun wijk. Wat kan er verbeterd worden op het gebied van duurzaamheid en leefbaarheid? Het doel is om deze ideeën uiteindelijk te realiseren. Tom Egyedi, initiator van vereniging Buurt Energie Statenkwartier (BES) [en vrijwilliger voor de HK1000], woont in een oud huis, gebouwd rond 1910, in de Haagse wijk Statenkwartier. Vier jaar geleden kreeg hij het idee om zijn woning meer duurzaam te maken. “Door de slecht geïsoleerde muren en het enkel glas voelde je het huis van alle kanten tochten.”

Gemotiveerd en met een open geest stapte hij met zijn vragen naar de gemeente. Hij werd gekoppeld aan een ambtenaar en in contact gebracht met de buurtbewoners uit het Statenkwartier. Al snel had hij een klein groepje om zich heen, allemaal mensen met dezelfde problemen. Zo is de vereniging Buurt Energie Statenkwartier, ook wel BES genoemd, ontstaan. De vereniging helpt de bewoners van het Statenkwartier op het gebied van duurzaamheid in hun huis.

Volgens Tom zijn er drie belangrijke onderdelen waar je aan moet denken als je zelf iets wilt ondernemen. Als eerste kennis: “Deel je kennis en wees open, het is leuk dat je initiatieven opzet voor de wijk maar je hebt er niks aan als de bewoners er niet van af weten”. Ook het verzamelen van een groep mensen die dezelfde visie delen is belangrijk. “Probeer gemotiveerd te blijven en geef niet op, want het kan even duren voordat je iets bereikt hebt”. Wat verder nog kan helpen bij het opstarten van een duurzaam project in de wijk, is het buurten bij andere wijkinitiatieven. Deze zijn immers allemaal op een andere manier gestart en daar kun je veel van leren.

(BRON: INTERVIEW OP DEN HAAG DIRECT)

Mevrouw Oudejans over het Ontzorgprogramma

Mevrouw Oudejans heeft via Duurzaam Den Haag een energiescan laten uitvoeren. ‘Een van de belangrijkste energiebesparingsmaatregelen voor mijn woning was het aanbrengen van vloerisolatie. Duurzaam Den Haag had net een ontzorgpakket met vloerisolatie in de aanbieding en heeft voor mij een kennismakingsgesprek georganiseerd met een van de isolatiespecialisten’, vertelt mevrouw Oudejans. “Dit gesprek is mij uitstekend bevallen. Ik heb daarna meteen voor vloerisolatie gekozen. Daarnaast werd ik ook het boegbeeld voor de campagne. Ik ben geïnterviewd over mijn keuze voor vloerisolatie en dit interview is op de site geplaatst en via de social media kanalen van Duurzaam Den Haag verspreid. Zo heb ik hopelijk andere mensen die vloerisolatie overwegen geholpen.”

Jet Stoltenborgh, bewoonster, over de Haagse Krach Karavaan

“Ontzettend leuk om de Haagse Krach Karavaan bij ons in de Spakenburgsestraat, Rustenburg-Oostbroek, op bezoek te hebben!

Als actieve buurtbewoner werd ik benaderd met de vraag of de Haagse Krach Karavaan op zaterdag 17 oktober pal voor mijn deur mocht neerstrijken. Daar werkte ik graag aan mee, wetende dat er op het gebied van energie besparen nog een hoop te winnen valt bij mij en mijn wijkgenoten. Met veel plezier heb ik daarom aan de nodige voorbereidingen meegewerkt, zoals ruimte op de straat vrijhouden, affiches plakken en de komst van de Karavaan aankondigen op de Facebookgroep van onze straat.

De dag zelf was behalve gezellig, ook zeker nuttig. Veel burens hebben gebruik gemaakt van onder andere de radiatorfolie actie en het meteen thuis laten plaatsen door een van de behulpzame studenten in het Karavaan-team.

Ook was er veel interesse in de gratis energiescan om er als woningeigenaar achter te komen hoe en waar je in je huis energie kunt besparen. Ook wij hebben van die mogelijkheid gebruik gemaakt. Ooit willen wij de spouwmuren laten isoleren, maar dat valt vooralsnog boven ons budget. Het aanwezige koffiekarretje van Plør zorgde ervoor dat mijn burens en ik tijdens de energiebesparende tips en adviezen die we kregen, ook konden genieten van heerlijke verse koffie. Veel buurtgenoten en zelfs Hagenaars en Hagenezen van buiten zijn die zaterdag langsgesproken. Het weer zat ook mee en al met al was het een hele gezellige en nuttige dag.”

Directeur Museon Marie Christine van der Sman over de samenwerkingsovereenkomst Museon - Duurzaam Den Haag

“Het Museon en Duurzaam Den Haag hebben in voorgaande jaren al verschillende malen naar tevredenheid samengewerkt. Wij intensiveren graag onze samenwerking om het duurzaamste museum van Nederland te worden.

Wij vinden het heel belangrijk om als museum het voortouw te nemen naar een duurzaam gebouw en bedrijfsvoering. We hebben ook al veel gedaan, zoals zonnepanelen voor onszelf en zonnepanelen voor de bewoners van de wijk. Maar we gaan verder, wij kunnen ook jaarlijks onze 200.000 bezoekers inspireren om zelf duurzaam te leven via onze tentoonstellingen en educatieprogramma's. Bijvoorbeeld met thema's als stadslandbouw, circulaire economie en afval. Dit doen we graag in samenwerking met dé Haagse expertise van Duurzaam Den Haag.”

DE NIEUWE ORGANISATIE

» Governance

Bij de aanstelling van een gezamenlijke directeur van beide stichtingen eind 2014 hebben de Raad van Toezicht van Duurzaam Den Haag en het bestuur van het Haags Milieucentrum te kennen gegeven te streven naar een fusie.

In 2015 is een aantal stappen gezet in de samensmelting van beide organisaties.

- Sinds maart zijn beide organisaties gezamenlijk gehuisvest in het Nutshuis, en wordt sindsdien op de werkvloer door alle medewerkers samengewerkt.
- In een gezamenlijk teamontwikkelings-traject dat begin 2015 is gestart, zijn in de zomer van 2015 de missie, visie en naam van de nieuwe organisatie bepaald (zie verder hieronder).
- Op 1 oktober hebben de Raad van Toezicht en het bestuur van het Haags Milieucentrum aangegeven geen bezwaar te hebben tegen de voorgenomen fusie en is besloten de naam Stichting Duurzaam Den Haag te gaan voeren.
- Op 31 oktober realiseerden beide organisaties met elkaar en vele vrijwilligers en partnerorganisaties de HK1000 waarvan zij in de voorbereiding als gezamenlijke HK1000-organisatie naar buiten traden.
- Op 27 november presenteerden Duurzaam Den Haag en het Haags Milieucentrum zich naar buiten als nieuwe organisatie met een nieuwe identiteit onder de vlag Duurzaam Den Haag.
- De formeel-juridische samensmelting van beide organisaties vindt plaats in het eerste kwartaal van 2016. De lijnen waarlangs deze samensmelting plaatsvindt, zijn in 2015 overeengekomen in een intentieverklaring tussen het bestuur en de Raad van Toezicht van het Haags Milieucentrum en de Raad van Toezicht van Duurzaam Den Haag.

Bij de voorgenomen fusie is nadrukkelijk besloten om in 2015 ook de blik op buiten te richten en de HK1000 te organiseren. Fonds1818 en de gemeente Den Haag steunden die ambitie en maakten samen met een groot aantal andere partners en vrijwilligers uit de stad de HK1000 mogelijk.

Profiel en strategie

Profiel

In 2015 is een gezamenlijke visie ontwikkeld voor de nieuwe organisatie. Dit hebben we gedaan in co-creatie. Nadat we ons profiel hebben opgesteld, hebben we een brede stakeholdersanalyse gehouden. We hebben gesprekken gevoerd met tien organisaties, verenigingen en bewoners. De resultaten zijn verwerkt en vervolgens definitief gemaakt met de Raden van Toezicht.

Visie

Wij geloven dat de bewoners en ondernemers van Den Haag de drijvende kracht zijn achter duurzame beweging in de stad. Dat is Haagse Krach.

Missie

Het aanwakkeren van initiatieven die Den Haag duurzaam maken, door deze initiatieven en de mensen erachter zichtbaar te maken en de impact van nieuwe en bestaande initiatieven te vergroten.

Impact

Opschalen, versnellen en co-creatie
We verduurzamen Den Haag door initiatieven groter te maken (opschalen), meer vaart te geven (versnellen) en door initiatieven uit de stad mede vorm te geven en zichtbaar te maken (co-creatie).

Positionering: optimistisch en verbeelding

DDH kiest ervoor om de kracht van verbeelding en persoonlijke verhalen te gebruiken om in Den Haag zoveel mogelijk mensen aan te sporen om in mogelijkheden te denken, inspirerend te zijn en duurzaam te doen.

Met de persoonlijke verhalen maken we duurzaam doen dichtbij, lokaal en makkelijk. Door groot te verbeelden maken we kansen zichtbaar en door kleine verhalen handelen eenvoudig.

Stel je voor...

... dat iedereen zijn eigen plastic inzamelt en wegbrengt, dat er zonnepanelen liggen op alle daken of sedum, dat we regenwater gebruiken om te douchen, dat er wilde bloemen bloeien aan de waterkant, dat elk huis een eigen energie-fabriekje is, dat we niets meer weggooien, maar afval hergebruiken, dat we brood eten met enzymen die de bierbrouwer niet meer nodig heeft, dat we zelf met elkaar onze groente verbouwen op een stadsakker, dat er groene leefruimte is en schone lucht. Winkels zonder verpakkingsmateriaal, dat we langer met onze spullen doen, dat er bijen zijn en mussen, dat we minder kopen en meer delen, dat we aandacht hebben voor de grenzen van onze leefomgeving, dat we daar eerlijk en inventief mee omgaan, dat iedereen doet wat zij kan en dat we met elkaar creëren wat niemand vooraf kon bedenken, dat Den Haag een heerlijke stad is om in te leven, voor ons en voor onze kinderen en hun kinderen.

BESTUURSVERSLAG

» 4.1 Algemeen

4.1.1 Statuten

Stichting Duurzaam Den Haag is statutair gevestigd in Den Haag. De stichting heeft als doel het initiëren, het stimuleren en het versterken van de duurzame ontwikkeling van de stad Den Haag, in lijn met de doelstellingen van de gemeente Den Haag, alsmede het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Zij tracht dit doel te bereiken door onder meer:

- a. het begeleiden en coördineren van projecten;
- b. het helpen en adviseren van burgers en ondernemers, die wensen bij te dragen aan het doel van de stichting;
- c. op te treden als intermediair tussen overheid en bedrijven;
- d. te fungeren als kennisbank;
- e. het op eigen initiatief organiseren van activiteiten en projecten in het kader van de doelstelling.

Duurzaam Den Haag is een stichting zonder winstoogmerk; al haar activiteiten zijn erop gericht om de doelstelling te verwezenlijken of te bevorderen.

4.1.2 Formele organisatie

Stichting Duurzaam Den Haag was tot en met februari 2015 gevestigd aan de Brouwersgracht 2 in Den Haag en is vanaf maart gevestigd in het Nutshuis aan de Riviervismarkt 5 in Den Haag. Met de verhuizing naar het Nutshuis is een aanzienlijke besparing op huur- en vaste (energie)kosten gerealiseerd.

Duurzaam Den Haag kent een Raad van Toezicht en een directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht bestaat uit:

- Jan Schinkelshoek (voorzitter, namens gemeente Den Haag),
- Herman Exalto (Eneco),
- Wiebe de Haan (Rabobank Den Haag e/o),
- Leendert den Heijer (Royal BAM Group),
- Leo Freriks (Siemens)
- Willem Krzeszewski (Staedion).

De Raad van Toezicht houdt ook toezicht op het Klimaatfonds Haaglanden.

De Raad van Toezicht is in 2015 zes keer bijeengekomen.

De dagelijkse leiding ligt in de handen van Heleen Weening, directeur-bestuurder.

In januari 2015 hebben we afscheid genomen van Robert van Lente, oud-directeur van Duurzaam Den Haag en het Klimaatfonds. Heleen Weening is per 1 januari 2015 ook directeur-bestuurder van het Klimaatfonds.

Sinds het laatste kwartaal van 2014 was sprake van personele onderbezetting. Door onvoldoende financiële ruimte zijn in 2014 de vacatures projectleider bedrijven en business controller niet ingevuld. In de loop van 2015 is de organisatie weer op sterkte gebracht. Duurzaam Den Haag bestaat uit een klein team van toegewijde medewerkers. In de eerste helft van 2015 bestond de vaste bezetting uit drie personen: projectleider bewoners, office manager en de directeur die werd gedeeld met het Haags Milieu-centrum. In de tweede helft van 2015 werd de staf uitgebreid met projectleider MKB om werk te maken van meer aanhaken van ondernemers en werkgevers bij duurzaamheidsopgave en een content & community manager en online marketeer ten behoeve van de zichtbaarheid van initiatieven van bewoners en ondernemers en van Duurzaam Den Haag. Met het aantrekken van deze laatste twee junior communicatie-medewerkers is een besparing op inhuur gerealiseerd. In totaal bedroeg de bezetting in 2015 5,1 fte. Vanaf maart vormen deze mensen op de werkvloer een team met het

team van vijf mensen van het Haags Milieucentrum (3,3 fte).

4.1.3 Toelichting resultaat 2015

Het jaar 2015 hebben we afgesloten met een positief resultaat van €8763. Het positieve resultaat is gerealiseerd uit opdrachten. Dat ligt in de lijn van onze ambitie om onze financiële zelfstandigheid te vergroten en naast de basissubsidie van de gemeente inkomsten uit opdrachten te verwerven. Het transitietraject (interne transitie en de HK1000) is binnen de daartoe ter beschikking gestelde middelen van Gemeente, Fonds1818 en derden afgerond. Een klein deel wordt afgerond in 2016. Het positieve resultaat zal worden toegevoegd aan de overige reserve ten behoeve van het weerstandsvermogen, wat wij van belang vinden voor de continuïteit van onze kleine organisatie in ontwikkeling.

4.2 Praktische uitwerking van onze doelstellingen in 2015

4.2.1 Transitietraject

In het jaarwerkplan werd 2015 aangekondigd als een bijzonder jaar waarin Duurzaam Den Haag ging fuseren met het Haags Milieucentrum. De ambitie was om aan het eind van de zomer een nieuwe organisatie te hebben staan. Daartoe heeft in 2015 een transitietraject plaatsgevonden bestaande uit (1) het interne transitietraject van het vormen van een nieuwe cultuur, nieuwe inhoud en nieuwe organisatie en (2) het externe traject van de Haagse Krach 1000. Aanvankelijk was een zichtbaarheidscampagne voorzien als onderdeel van het transitietraject, maar die campagne hebben we als onderdeel van ons reguliere werk opgepakt (zie verder onder projecten).

Intern transitietraject

In 2015 hebben de volgende concrete activiteiten plaatsgevonden en zijn de volgende concrete resultaten geboekt.

- Begin 2015 is Duurzaam Den Haag verhuisd naar het Nutshuis en fysiek samen in een kantoor met HMC: alle medewerkers en vrijwilligers van DDH en HMC samen in het Nutshuis, tegen aanzienlijk lagere huur- en vaste(energie)kosten.
- Middelen voor de fusie zijn georganiseerd (bij Fonds 1818).
- In 1e en 2e kwartaal zijn teamontwikkeling en ontwikkeling van missie en visie afgerond.
- November is de strategie afgerond.
- Eind november heeft de presentatie van de nieuwe organisatie en naam Duurzaam Den Haag aan de stad plaatsgevonden.
- Fusie: de governance, HRM, ICT, communicatie (oa website) zijn voorbereid, deze wordt afgerond in het eerste kwartaal 2016.
- Financieel: de voorbereiding van 1 financiële werkwijze is in 2015 in gang gezet. De samenvoeging van de financiële systemen is per 1 januari 2016. Jaarverslag en jaarverantwoording 2015 zijn nog separaat.
- Juridisch: de juridische samenvoeging zal in het 1e kwartaal van 2016 bestendig zijn.

Extern transitietraject: HK1000

Duurzaam Den Haag nam zich voor 2015 voor om samen met het Haags Milieucentrum een stedelijk co-creatieproces te organiseren met verschillende groepen uit de stad om te komen tot een Haagse Krach Akkoord gericht op versnelling van de gewenste energietransitie. Dit werd de HK1000 die op 31 oktober plaatsvond. De insteek was opener – passender bij co-creatie met bewoners en ondernemers – gericht op het delen van dromen voor een mooier, schoner, leefbaarder en duurzamer Den Haag. Zie voor resultaten rond de HK1000 onder projecten (4.2.4 en hst.5).

4.2.2 Speerpunten

Voor 2015 heeft Duurzaam Den Haag de volgende speerpunten benoemd.

1) Nieuwe doelgroepen bereiken

In 2015 hebben we op verschillende manieren onze doelgroep verbreed, van koplopers en mensen uit het bestaande netwerk naar de minder makkelijk te bereiken en nieuwe doelgroepen.

- Met de HK1000 is een nieuwe doelgroep aangeboord, de 'niet-usual suspects', de deelnemers werden immers grotendeels geloot uit de Gemeentelijke basisadministratie. We hebben ons bovendien speciaal ingezet om moeilijk te bereiken doelgroepen naar de HK1000 te laten komen, met specifieke inzet van vrijwilligers en van de directeur voor de werving. Deze groep is ook behouden, we zien deze mensen terug tijdens onze bijeenkomsten.
- Escamps eigen energiebesparende economie, gericht op ontzorgen van Hagenaars met een kleine beurs in Escamp, o.a. met elke week tips voor tientje. De Haagse Krach Karavaan gaat de wijk, geeft buurtbewoners en voorbijgangers tips en adviezen over hoe je energie en geld kunt besparen en biedt geïnteresseerden handelingsperspectieven om direct aan de slag te gaan. Met zowel eenvoudige maatregelen die niets of weinig kosten, als een energie-scan die de woningeigenaar inzicht geeft in besparingsmogelijkheden die een langere terugverdientijd hebben, zoals dak- en vloerisolatie.

2) Opschalen en volume maken

Duurzaam Den Haag heeft nieuwe werkwijzen toegepast (co-creatie en ontzorgen) vraag en aanbod initiëren, organiseren en met elkaar verbinden. Met de HK1000 heeft Duurzaam Den Haag de verbinding tot stand gebracht tussen ideeën en initiatieven van bewoners en ondernemers met gemeente om tot volume en opschaling te komen. Met Escamps eigen energie economie

heeft Duurzaam Den Haag 2 ontzorgpakketten ontwikkeld, nl. voor vloerisolatie en HR-Ketels. Daarmee is het voor bewoners heel makkelijk gemaakt om te kiezen voor duurzaam doen. Bijvoorbeeld het vloerisolatie-aanbod is een keus voor een excellent, onderscheidend duurzaam product, waarbij vier erkende Haagse isolatiespecialisten het werk uitvoeren en ondersteunen bij de subsidieaanvraag bij de gemeente. Door de offerte via Duurzaam Den Haag aan te vragen, ontvangen bewoners extra korting. Met onze website en communicatiewijze met inwoners uit de stad maken we de keuze heel dichtbij en laagdrempelig.

3) Resultaten zichtbaar en meetbaar maken Duurzaam Den Haag wil zelf het goede voorbeeld te geven qua CO₂-reductie en monitoring. In 2015 is bijvoorbeeld besloten om op onze eigen bijeenkomsten alleen met biologische, lokale en fair trade producten te werken en geen vlees meer te serveren. In 2015 zijn onze projecten en activiteiten gericht op meetbare doelen. Vanuit een aantal rollen waarvoor wij specifiek hebben gekozen is dat lastiger gebleken. Voor het aanwakken en ondersteunen van initiatieven van derden en verbinding- en de co-creatie rol is er een afhankelijkheid van derden. In 2016 gaan we onderzoeken hoe we het effect van die bijdrage expliciet kunnen maken.

4) Derde geldstroom genereren

DDH wil onafhankelijk zijn van (gemeentelijke) basissubsidie en gefinancierd worden op basis van projecten door meerdere partijen. In 2015 zijn we gestart met dit nieuwe uitgangspunt. We hebben geëxperimenteerd met verschillende verdienvormen en verdienlijnen.

- We hebben het idee verkend om een keurmerk en een marktplaats te ontwikkelen met partners uit de stad, daarbij is gebleken dat het ontwikkelen hiervan te ver af staat van onze doelstelling en op gespannen voet staat met ons uitgangspunt om onafhankelijk te zijn en tussen de partijen te staan.

- We hebben een begin gemaakt met het organiseren van gezamenlijke business development met duurzame bedrijven in de vorm van het organiseren van coalities voor een gebiedsgerichte aanpak om een duurzame wijk te realiseren (met partners als Staedion, Rabobank, Siemens, en Eneco, ook in overleg met partners van het Haags Warmte Lab (rond concept Power Matcher en Smart Grid)). Dat zullen we in 2016 verder oppakken, voortbordurend op relaties die zijn ontwikkeld en met het inzicht dat het meer tijd en inzet kost om dit van de grond te krijgen.
- Ook hebben we geëxperimenteerd met een rol als procesmanager in coalitie van bedrijven die met verduurzaming aan de slag willen. Daarmee gaan we in 2016 verder.
- We zijn succesvol geweest in het aantrekken van financiële middelen van bijvoorbeeld Fonds1818 en andere partners van en voor de HK1000.
- We hebben aanbod ontwikkeld voor corporaties, om door het beïnvloeden van het gedrag van huurders te zorgen voor energiebesparing. Dit heeft geresulteerd in een paar kleine opdrachten (van Staedion, BAM en HaagWonen), deze lopen door in 2016.
- We hebben succesvolle manieren gevonden om in opdracht van specifieke onderdelen van de gemeente bewoners en ondernemers te betrekken bij beleidsvorming (rond het Huishoudelijk afvalplan en de duurzaamheidsagenda), campagnes en aanbod om bewoners en ondernemers actief aan de slag te laten gaan met verduurzamen van hun huis en energiebesparing (Hou van je huis) en de basis is gelegd voor samenwerking met de stadsdelen in relatie tot de HK1000, waarin nieuwe initiatieven voor de stad zichtbaar worden.

4.2.3 Klimaatfonds Haaglanden

De werkzaamheden voor het Klimaatfonds Haaglanden zijn in 2015 tegen vergoeding

uitgevoerd door medewerk(st)ers van Duurzaam Den Haag. Het Klimaatfonds heeft een bijdrage geleverd aan de klimaat-neutrale ambities van o.a. de gemeente Den Haag en acht bedrijven en heeft 11 projecten ondersteund van zorginstellingen, scholen, sportvereniging en wijkinitiatieven. Het Klimaatfonds heeft een apart jaarverslag.

In 2016 gaat het Klimaatfonds Haaglanden op in DDH. Idee was dat al in 2015 te doen, maar toen is besloten eerst de aandacht te richten op de samensmelting van Duurzaam Den Haag en het Haags Milieucentrum.

4.2.4 Projecten

De projecten die Duurzaam Den Haag in 2015 heeft uitgevoerd, hebben de volgende concrete resultaten opgeleverd.

HK1000

- Uitnodiging naar 15.000 uit kiesregister gelote bewoners en 2000 bedrijven uit handelsregister KVK + 150 wildcards + ruim 100 beleidsmakers
- Ruim 800 aanmeldingen (530 bewoners, 38 bedrijven, 38 beleidsmakers, 119 vrijdenkers, 10 expats, 88 dialoogbegeleiders)
- Ruim 500 deelnemers (60% man, 40% vrouw; 35% 18-44 jr, 65% 45+ jr)
- Circa 140 vrijwilligers, inclusief 60 studenten van ROC Mondriaan (ontvangst + catering) en 40 van Haagse Hogeschool (dialoogbegeleiders)
- Netwerk van 26 partnerorganisaties
- Bijna 40 ideeën met aanvoerder en/of deelnemers voor uitvoering van die ideeën, te bekijken via: <http://www.hk1000.nl/resultaten/>
- Veel aandacht in (social) media: ruim 115.000 mensen bereikt
- Filmpje met impressie van de dag: https://www.youtube.com/watch?v=ec_JhIYtt-I
- Eerste vervolgbijeenkomst op 27 november bij lancering nieuwe organisatie

Haagse Krach Karavaan

Resultaat van de eerste 120 energiescans, uitgevoerd in de wijken het Regentesse-/Valkenboskwartier en het Statenkwartier in de periode november 2014 – maart 2015.

- 120 woningeigenaren hebben een scan laten uitvoeren
- 65 woningeigenaren daarvan hebben maatregelen genomen
- 54,2% activatiegraad
- € 114.177,- gezamenlijk door de 65 woningeigenaren geïnvesteerd in maatregelen
- Hiermee wordt op jaarbasis 45 ton CO₂-uitstoot gereduceerd
- Aard van maatregelen is divers: vloerisolatie, gevel- en dakisolatie, PV-panelen, nieuwe ketels, vervangen koelkasten, slimme thermostaten, HR++ glas etc.

De in het vervolgtraject in 2015 behaalde resultaten van de Haagse Krach Karavaan zijn:

- 11 wijken bezocht met de Haagse Krach Karavaan
- 20 deur-tot-deur acties met persoonlijke voorlichting aan bewoner
- 6.750 mensen hebben kennis genomen van Karavaan (= geschat bereik, Karavaan heeft dit jaar o.a. gestaan op publiek-trekkers als Escampfestival, Zeeheldenfestival en de Buurt BBQ in Laak)
- 205 woningeigenaren hebben in 2015 in het vervolgtraject een scan laten uitvoeren
- 69 woningeigenaren zijn al overgegaan tot het nemen van maatregelen
- 33,6% (voorlopig!) activatiegraad (target is 50%)
- € 111.087,- gezamenlijk door de 69 woningeigenaren geïnvesteerd in maatregelen

Netwerk Duurzame bedrijven

In 2015 is DDH met MVO Nederland een samenwerking aangegaan voor een lokaal gezamenlijk loket voor toekomst gericht ondernemen. Gezamenlijk verbinden we lokale ondernemers aan landelijke kennis kunde en kennissen. We zijn gestart met de uitwerking van de business case van het HK1000-idee Pak die fiets. Daarnaast zijn

we een samenwerking gestart met de Green Business Club Beatrixkwartier en bereiden we gezamenlijke workshops met MKB Den Haag in 2016 voor. Met MKB Den Haag, Motivaction, Rabobank, Energieke Regio en Natuur& Milieu ook een onderzoek gestart naar de behoefte van bedrijven op ondersteuning bij duurzaam doen. In 2015 is ook de samenwerking met Haagse Vereniging Duurzaamheid versterkt om met een aanbod naar bedrijven te komen.

Verduurzamen bedrijventerreinen

DDH is samen met de bedrijfsvereniging op ZKD gestart met een traject voor verduurzaming van het bedrijventerrein. Met 15 bedrijven, het ROC en de gemeente is een stappenplan opgesteld, voor duurzaam opwekken van energie, gezamenlijk afvalplannen en duurzame mobiliteit. De bedrijven hebben o.a. allen toegang gekregen en uitleg op bijeenkomst over de digitale duurzaamheidsscan van Stimular. De 15 betrokken bedrijven hebben deze tool ingevuld.

Haagse Krach Campagne (communicatie)

- Een bereik van ruim 1.500.000 mensen op Facebook, waarvan 47% in Den Haag woont
- Een gemiddeld bereik van 40.000 unieke FB bezoekers per maand (zonder advertenties)
- Een bereik van ruim 500.000 mensen op Twitter
- Een nieuwsbriefbestand met ruim 1500 mensen, geïnteresseerd in duurzaamheid
- 500 mensen tijdens kleine pieken (borrels, 10 borrels met gemiddeld 50 mensen)
- 9 wijken bezocht met de Haagse Krach Karavaan, wat resulteerde in 322 energiescans
- Met de HK1000 bereikten we persoonlijk ongeveer 700 mensen die geïnteresseerd zijn in duurzaamheid: 100 tijdens de startbijeenkomst, 85 tijdens de warming up en ruim 500 tijdens de HK1000. Dit naast de ruim 115.000 mensen die we bereikten via onze social media kanalen en website

Netwerkborrel & Ambassadeurs-programma

- 8 bijeenkomsten
- 366 bezoekers
- 7 locaties, waaronder Emma's Hof, Eetbaar Park, Jacobahof en Nutshuis
- Na HK1000 worden vervolgprojecten opgestart met betrokkenheid van ambassadeurs

4.3 Vooruitblik 2016

In 2016 vergroten we onze impact en zichtbaarheid verder vanuit de lopende projecten (de Haagse Krach Karavaan, Operatie Steenbreek, netwerk duurzame bedrijven, Tips voor een tientje en allerlei grote energiebesparingsacties), nieuwe projecten op gebied van ondersteuning bewustwordingsinitiatieven, toekomstbestendig ondernemen en bewonersparticipatie en co-creatie rond het Haags Warmte Initiatief, door de opening van het duurzaamheidsloket in de Centrale Bibliotheek op 13 maart en door de organisatie van evenementen zoals het ondernemersontbijt – en dit jaar weer: de Haagse Energiebeurs!

Natuurlijk bouwen we voort op de HK1000. We gaan aan de slag met het verder brengen van 40 plannen, van droom en idee naar prototype en vervolgens uitvoering.

En in 2016 werkt Duurzaam Den Haag verder aan duurzame financiële zelfstandigheid. We verbreden de financiële basis, verstevigen onze samenwerking met bestaande partners en we gaan nieuwe samenwerkingen aan zoals met MVO Nederland, Natuur & Milieu en het Omniversum. Zo creëren we een stabiele organisatie die zorgt voor nog meer impact van initiatieven van bewoners en ondernemers om Den Haag duurzaam te maken.

4.4 Samengevatte begroting 2016

BATEN (in €)	
Basisbijdrage Gemeente Den Haag	480.000
Nationale Postcode Loterij	46.800
Projectsubsidies en bijdragen	542.790
Overige baten	1.100
Totaal baten	1.070.690

LASTEN (in €)	
Personeelskosten	666.600
Huisvestingskosten	33.335
Organisatiekosten	63.275
Kosten activiteiten	307.480
Totaal lasten	1.070.690
RESULTAAT	- -

PROJECTEN

- A. De wijk in, Haagse Krach Karavaan
- B. Consultatie en Co-creatie, HK1000
- C. Ontzorgen, bedrijven en Klimaatfonds Haaglanden
- D. Communicatie

» A. DE WIJK IN: HAAGSE KRACH KARAVAAN

Onder de naam Haagse Krach Karavaan (HKK) gaat DDH de wijk in om bewoners aan te moedigen duurzaam aan de slag te gaan. De Karavaan strijkt neer in de wijk om op een zaterdagmiddag bewoners te laten zien wat de mogelijkheden en voordelen van energiezuinig wonen zijn. In 2015 heeft de Haagse Krach Karavaan in opdracht van gemeente Den Haag en als partner van de campagne Hou Van Je Huis elf wijken bezocht. Zaterdag 26 september heeft wethouder Joris Wijsmuller de 'landing' in de Vruchtenbuurt bezocht.

We bieden vanuit de Karavaan diverse **handelingsperspectieven**, zodat mensen direct aan de slag kunnen met energiebesparing:

1) Kosteloze energiescans

Woningeigenaren die serieus aan de slag willen en willen weten welke energiezuinige maatregelen ze kunnen treffen, wordt kosteloos een energiescan van de woning aangeboden. Ze ontvangen een persoonlijk adviesrapport en worden begeleid in het (laten) uitvoeren van maatregelen. Voor het traject van advies tot aan de uitvoering van een maatregel wordt één jaar uitgetrokken. Doel is dat 50% van de scans binnen een jaar worden opgevolgd met een energiezuinige maatregel in huis.

Resultaat van de eerste 120 energiescans, uitgevoerd in de wijken het Regentesse-/Valkenboskwartier en het Statenkwartier in de periode november 2014 – maart 2015

- 120 woningeigenaren hebben een scan laten uitvoeren
- 65 woningeigenaren daarvan hebben maatregelen genomen
- 54,2% activatiegraad
- € 114.177,- gezamenlijk door de 65 woningeigenaren geïnvesteerd in maatregelen
- Hiermee wordt op jaarbasis 45 ton CO₂-uitstoot gereduceerd
- Aard van maatregelen is divers: vloerisolatie, gevel- en dakisolatie, PV-panelen nieuwe ketels, vervangen koelkasten, slimme thermostaten, HR++ glas etc.

Uit deze cijfers blijkt dat de combinatie van de wijk ingaan, zichtbaar maken en handelingsperspectief bieden werkt. Een vervolg kon dan ook niet uitblijven.

In april 2015 heeft Duurzaam Den Haag daarom van de gemeente, programma Hou van je Huis, opdracht gekregen om vervolg te geven aan de HKK-landingen in de wijk en de energiescans. In 2015 zijn door de gemeente aangemerkte 'focuswijken' door de HKK bezocht en 205 energiescans uitgevoerd (in totaal worden 400 scans uitgevoerd, de resterende scans vinden plaats in het eerste kwartaal van 2016). De in het vervolgtraject in 2015 behaalde resultaten van de Haagse Krach Karavaan zijn:

- 11 wijken bezocht met de Haagse Krach Karavaan
- 20 deur-tot-deur acties met persoonlijke voorlichting aan bewoner
- 6.750 mensen hebben kennis genomen van Karavaan (= geschat bereik, Karavaan heeft dit jaar o.a. gestaan op publiektrekkers als Escampfestival, Zeeheldenfestival en de Buurt BBQ in Laak)
- 205 woningeigenaren hebben in 2015 in het vervolgtraject een scan laten uitvoeren

- 69 woningeigenaren zijn al overgegaan tot het nemen van maatregelen
- 33,6% (voorlopig!) activatiegraad (target is 50%)
- € 111.087,- gezamenlijk door de 69 woningeigenaren geïnvesteerd in maatregelen
- Het bereik van de advertentie in de Posthoorn is 20.000 lezers.

2) Tips voor een Tientje

Energie besparen hoeft niet ingewikkeld of kostbaar te zijn. Met kleine, eenvoudige, ingrepen kun je al flinke besparingen realiseren. Interessant voor zowel woningeigenaren als huurders. DDH heeft vanaf 19 september 10 weken lang elke week een energiebesparende tip gecommuniceerd met speciale kortingsbonnen voor energiebesparende producten bij de Gamma-vestigingen in Den Haag. Ook is een actie gehouden met radiatorfolie van Tonzon.

Resultaat

- 10 Tips en 10 winacties gecommuniceerd
- 330 meter tochtband uitgedeeld aan bezoekers van de Karavaan
- Geschat bereik via social media: 9.900 (4.000 Facebook, 3.100 Twitter, 1.200 nieuwsbrief DDH, 1.600 nieuwsbrief HMC)
- Samenwerking met alle Gamma's in Den Haag
- Speciale kortingsacties met Gamma en Tonzon radiatorfolie, vloerisolatie
- Het bereik van de advertentie in de Posthoorn is 20.000 lezers.

3) Radiatorfolie actie

In samenwerking met de gemeente Den Haag, het programma Hou Van Je Huis, biedt DDH aan bewoners de mogelijkheid om gratis één van hun radiatoren door het Haagse Krach Klusteam te voorzien van Tonzon HR radiatorfolie. Deze actie is 19 september van start gegaan en geldt voor de eerste 50 mensen uit de wijk die zich bij een landing van de Karavaan melden bij de infokar.

Resultaat

- 5 wijkacties
- 73 radiatoren (in 73 woningen) door Karavaan klusteam voorzien van Tonzon HR-folie
- 140 doe-het-zelf pakketten radiatorfolie uitgedeeld aan bewoners die de Karavaan hebben bezocht
- Geschat bereik via social media: 9.900 (4.000 Facebook, 3.100 Twitter, 1.200 nieuwsbrief DDH, 1.600 nieuwsbrief HMC).

» B.CO-CREATIE, CONSULTATIE, HK1000

Haagse Krach 1000

Doel en opzet

Ons doel met de Haagse Krach 1000 (HK1000) is: van onderop Haagse krach bundelen voor een mooier en duurzamer Den Haag. Onze droom was om in co-creatie met partners en vrijwilligers in de stad een dialoogdag te organiseren met 1000 grotendeels gelote deelnemers over hun dromen en ideeën voor Den Haag rond de thema's duurzaam, schoon, leefbaar en mooi. De loting diende om betrokkenheid te verbreden en iedereen gelijke kans op deelname te geven. De dialoog werd gevoerd aan tafels met vijf of tien personen. We wilden niet alleen koplopers bereiken en ondersteunen, maar ook het peloton en mensen uit alle delen van de stad. Ondersteuning bij de uitvoering van de ideeën bieden we in het follow-up-proces in 2016.

Resultaat

- HK1000 op 31 oktober in Fokker Terminal (Binckhorst):
 - Uitnodiging naar 15.000 uit kiesregister gelote bewoners en 2000 bedrijven

- uit handelsregister Kamer van Koophandel + 150 wilcards + ruim 100 beleidsmakers
- Ruim 800 aanmeldingen (530 bewoners, 38 bedrijven, 38 beleidsmakers, 119 vrijdenkers, 10 expats, 88 dialoogbegeleiders)
- Ruim 500 deelnemers (60% man, 40% vrouw; 35% 18-44 jr, 65% 45+ jr)
- Circa 140 vrijwilligers, inclusief 60 studenten van ROC Mondriaan (ontvangst + catering) en 40 van Haagse Hogeschool (dialoogbegeleiders)
- Netwerk van 26 partnerorganisaties (zie toelichting verderop)
- Bijna 40 ideeën met aanvoerder en/of deelnemers voor uitvoering van die ideeën, te bekijken via: <http://www.hk1000.nl/resultaten/>
- Veel aandacht in media, zowel voor als na 31 okt
- Filmpje met impressie van de dag: https://www.youtube.com/watch?v=ec_JhIYtt-I
- Eerste vervolgbijeenkomst was op 27 november bij lancering nieuwe stichting Duurzaam Den Haag.
- Lessons learned na de evaluatie zijn: o.a. uitnodiging per brief heeft een aanzienlijke no-show, extra inzet is nodig om de diversiteit van de deelnemers te verbreden, de werkwijze co-creatie moeten we verder ontwikkelen, en in de follow-up gaan we alle groepen actief benaderen.

Beoogd resultaat follow-up

- De bijna 40 groepjes in co-creatie ondersteunen we bij het uitwerken en uitvoeren van hun initiatieven.
- Vier vervolgbijeenkomsten in 2016 zijn ter ondersteuning bij de uitvoering: 29 januari, 13 maart, 17 juni en najaar 2016.
- Het organiseren van een netwerk met aangehaakte partners + het verbinden met bestaande initiatieven.
- Elke groep heeft een eigen DDH-contactpersoon voor 1-op-1 ondersteuning.

- Een maandelijkse nieuwsbrief + netwerkbijeenkomst zijn ontwikkeld.
- Een methodiek voor co-creatie gaan we verder ontwikkelen en meer beweging van onderop organiseren van bewoners en ondernemers die Den Haag mooier maken en bijdragen aan een duurzame stad.

Werkwijze

De HK1000 is georganiseerd in co-creatie met een groot aantal vrijwilligers en partnerorganisaties. Na de interne kick-off in februari 2015 zijn vijf werkgroepen gevormd met vrijwilligers en medewerkers van DDH en HMC (Logistiek, Communicatie, Programma, Deelnemers, Middelen). Iedere werkgroep werd vertegenwoordigd in het regieteam voor de afstemming tussen de groepen. De interne en externe communicatie verliep onder meer via een interne en externe HK1000-nieuwsbrief. Ook de follow-up geven we in co-creatie met de initiatiefgroepen vorm.

Vorbereiding

- Startbijeenkomst DeeDriemz (9 april 2015, Witte de Withstraat):
 - met ruim 80 bewoners + ondernemers die hun droom voor mooier Den Haag deelden
 - 20 vrijwilligers geworven voor organisatie van HK1000
 - exposure in (social) media (o.a. filmpje TV-West, filmpje Haags productiebedrijf, item/artikel DH FM en Haags Nieuwsblad, eigen kanaal en spin-off in social media)
 - HK1000-warming-up in Buurthuis De Mussen (13 juni 2015, Hoefkade):
 - 85 deelnemers die hun droom voor een mooier Den Haag deelden
 - 10 nieuwe vrijwilligers voor organisatie HK1000
 - evaluatie met lessons learned voor HK1000 op 31/10 (o.a. respons op brief, diversiteit)

- exposure in (social) media (o.a. item in de Posthoorn, filmpje + artikel in bewonersblad Haag Wonen, eigen kanaal en spin-off in social media)
- HK1000-borrel met partnerorganisaties van moeilijk te bereiken groepen; ca. 90 bezoekers (28 aug 2015 Nutstuin)
- Training 60 dialoogbegeleiders van (vooral) Haagse Hogeschool, opleiding bestuurskunde (14 okt 2015 New World Campus)
- Briefing studenten ROC Mondriaan voor ontvangstbalies, opleiding Toerisme & Recreatie (29 okt 2015 ROC Mondriaan)
- Campagne HK1000
 - doorlopend via nieuwsbrieven en sociale & lokale media
 - aankondiging + flyers bij diverse bijeenkomsten/festivals etc.
 - HK1000-tram (lijn 1) in aug-sep-okt Sponsors/partners HK1000
 - Gemeente DH, Fonds 1818, Ministerie BZK, Siemens, Eneco, Rabobank, Staedion, Haag Wonen, Opmeer bv, Haagse Hogeschool, ROC Mondriaan, Multicultureel Ontmoetingscentrum Schilderswijk, Resto van Harthe, DHIT (Den Haag in Transitie), LekkerNassuh, Haagse Stadsambassade, Rotary, PEP, Haags Productiebedrijf, New World Campus, Tuincentrum Ockenburg, HaagEvents, Fokker Terminal, HTM, Paagman

Online en offline bereik

In totaal hebben we tussen april 2015 en november 2015 ruim 115.000 mensen online bereikt, waarvan 48.750 op Facebook, 55.231 op Twitter, 3600 via onze nieuwsbrief en 7600 via de website. Daarbij is het bereik dat wij via externe websites en offline hebben gegenereerd (Den Haag FM, Den Haag Direct, de Posthoorn etc.) niet meegerekend omdat wij geen inzicht hebben in deze statistieken.

Den Haag Fairtrade gemeente

Op 25 oktober 2014 heeft de Haagse Wethouder Joris Wijsmuller de uitdaging van de gemeente Amsterdam aangenomen om van Den Haag ook een Fairtrade gemeente te maken in 2015. Om dit te bewerkstelligen, is de werkgroep Fairtrade Den Haag opgericht bestaande uit verschillende vertegenwoordigers uit maatschappelijke organisaties en de gemeente.

Het Fairtrade project is vanaf begin 2015 ondergebracht bij Duurzaam Den Haag. Via Duurzaam Den Haag wordt gecommuniceerd over Fairtrade gemeente en wordt de stad gemotiveerd om meer fairtrade producten te kopen en te verkopen. Marina Hagendoorn is in 2015 één dag per week gedetacheerd vanuit de gemeente om het proces te bewaken.

Duurzaam Den Haag heeft een communicatieplan gemaakt en was verantwoordelijk voor de communicatie via de Duurzaam Den Haag-kanalen.

Duurzaam Den Haag was actief binnen de werkgroep en heeft mede het lanceringsfeest op 27 oktober georganiseerd.

Consultaties: vraagbaak beleid en bewoners

DDH heeft samen met HMC in opdracht van de gemeente drie consultatiebijeenkomsten georganiseerd en daarvan verslag gedaan:

- Klankbordsessie Haags Warmte Initiatief: nov 2015, circa 50 deelnemers
- Duurzaamheidsagenda 2015-2018: juni 2015, circa 50 deelnemers
- Huishoudelijk Afvalplan: juli 2015, circa 60 deelnemers, gevolgd door bijdrage + advies werkbezoek afval commissie Leefomgeving (3 sep 2015)

Klankbordsessie Haags Warmte Initiatief

Op verzoek van de gemeente Den Haag organiseerden Duurzaam Den Haag en het Haags Milieucentrum begin november een

klankbordsessie over de gemeentelijke nota *Energie voor de Buurt: Haags Warmte Initiatief*. Met deze nota start de gemeente een Haags Warmte Initiatief in samenwerking met sleutelpartijen als bewoners, corporaties en energiebedrijven om de Haagse warmtevoorziening te verduurzamen en zo bij te dragen aan realisatie van de Haagse klimaat- en energiedoelstellingen. Bijna 50 bewoners, ondernemers en deskundigen waren aanwezig om een eerste reactie te geven op de nota en te bespreken wat nodig is om het Haags Warmte Initiatief tot een succes te kunnen maken. De raadscommissie Leefomgeving hield op 18 november een werkbespreking over de nota en heeft daarvoor het verslag van de klankbordsessie ontvangen.

Consultatie Duurzaamheidsagenda 2015-2018

Op verzoek van wethouder Joris Wijsmuller organiseerden Duurzaam Den Haag en het Haags Milieucentrum in juni een consultatiebijeenkomst voor bewoners en ondernemers over de concept-nota *Den Haag Duurzame Stad: Agenda 2015-2020*. Daarin wordt een duurzaamheidsagenda voor de komende vijf jaar voorgesteld met vier prioriteiten gericht op een toekomstbestendig Den Haag dat niet meer bijdraagt aan de opwarming van de aarde. Na een korte inleiding door de wethouder spraken de 50 deelnemers in vijf groepjes van circa 10 personen (inclusief groepje 'overig') over deze prioriteiten op basis van een korte samenvatting van de concept-nota. In dat gesprek gaf elk groepje een antwoord op de vraag: "Hoe sluiten de voorgestelde maatregelen aan bij de behoefte in de stad en welke maatregelen ontbreken eventueel?" De per groep ingebrachte punten en voorgestelde prioriteiten zijn gerapporteerd aan de wethouder en commissie Leefomgeving.

Huishoudelijk afvalplan: participatie

We hebben twee activiteiten georganiseerd voor de gemeente Den Haag in verband met de ontwikkeling van het Huishoudelijk afvalplan 2016 -2020. Op 1 juli heeft de bewonersavond "Afval bestaat niet" plaatsgevonden. De insteek was om bewoners te betrekken bij het nieuwe Huishoudelijk afvalplan (HAP) en samen met hen bepaalde moeilijke vraagstukken te bespreken. Verschillende groepen bewoners gingen met diverse thema's aan de slag. Uit de avond is een verslag gekomen met verschillende aanbevelingen en ideeën voor de gemeente. Op 3 september hebben we een bijdrage geleverd aan het werkbezoek van de raadscommissie Leefomgeving in verband met het HAP. Directeur DDH Heleen Weening heeft in een presentatie de inzichten uit de bewonersavond gedeeld en de commissie enkele aanbevelingen meegegeven t.b.v. het HAP.

Beleidsmakers en politici van advies en input voorzien (op verzoek)

- Workshop Nul uitstoot (40 deelnemers) als bijdrage aan conferentie Ruimte voor de Stad (en input tbv organisatie ontwikkelproces agenda)
- (Strategische) begeleiding project fairtrade Den Haag (overleg, advies)
- Overleg raadsleden op verzoek (afgelopen periode drie keer)
- Bijdrage duurzaam diner (tafelvrouw)
- Bijdrage bijeenkomst nieuwe regeling Duurzaamheid door Haagse Wijken
- Bijdrage aan interne conferentie klimaat-neutrale gemeentelijke organisatie (workshop en plenair)
- Input tbv ontwikkeling afdeling Natuur en Milieueducatie (interview)
- Input tbv ontwikkeling Haags Warmte Initiatief (overleg, advies)

Bewoners en ondernemers van advies en partners voorzien (op verzoek)

- 1 keer per kwartaal deelname duurzaam ontbijt, en advies en verbinden met partners en initiatieven
- 4 keer per week: advies aan mensen en organisaties uit de stad (gemiddeld vier per week, variërend van ondernemer die mini-rondeel in Zuiderpark wil beginnen tot bewoners die partners ogv zonne-energie zoeken, en ondernemer die met fair trade ICT aan de slag wil)
- Opening Week van de Smaak (Hofje van Wouw)
- Voorbereiding duurzaamheidsloket in Centrale Bibliotheek i.s.m. 36 studenten Haagse Hogeschool (opleiding Climate & Management)

Duurzaam Den Haag borrel

Elke laatste vrijdag van de maand wordt een informele netwerkbijeenkomst georganiseerd voor iedereen die duurzaam bezig is, aan de slag wil en/of duurzame partners zoekt. De borrel vindt op wisselende locaties in de stad plaats, juist om steeds weer nieuwe mensen aan te spreken en samen te werken met bestaande duurzame initiatieven. Resultaat: 8 bijeenkomsten; 366 bezoekers; 7 verschillende locaties, waaronder Emma's Hof, Eetbaar Park, Jacobahof en het Nutshuis.

Ambassadeursprogramma

Bij al onze projecten, zijn vrijwilligers en ambassadeurs betrokken. Met het ambassadeursprogramma verstevigen we het duurzame netwerk in de wijken en creëren we een voedingsbodem voor nieuwe projecten. De ambassadeurs geven het abstracte (container)begrip "duurzaamheid" een gezicht. In voorbereiding is het ambassadeursproject waarbij we deze mensen zichtbaar maken en hen koppelen aan initiatieven in de stad.

Resultaat: Na HK1000 worden vervolgpiloten opgestart met betrokkenheid van ambassadeurs.

C.ONTZORGEN, BEDRIJVEN EN KLIMAATFONDS HAAGLANDEN

Netwerk Duurzame Bedrijven

Duurzaam Den Haag heeft aantal projecten onder het Netwerk Duurzame bedrijven.

Doel is om:

- Duurzame bedrijven zichtbaar te maken en daardoor, een afzetkanaal te vormen voor de (collectieve) energievragen van ondernemers én bewoners,
- Verbinden tussen grote bedrijven en het MKB,
- Bedrijven ondersteunen bij het verduurzamen van eigen organisatie

Vanaf medio 2015 heeft Duurzaam Den Haag meer vorm en inhoud gegeven aan de betrokkenheid van bedrijven bij duurzaamheid door een medewerker aan te trekken die speciaal voor deze doelgroep werkt.

Er is ingezet om een netwerk op te bouwen, met name op bedrijven die gespecialiseerd zijn in verduurzamen van woningen en opwekken van energie en startups met duurzame initiatieven. Ook is geïnvesteerd in de verbinding met branche en (wijk)organisaties voor bedrijven.

Voor 2015 is de output:

- Wij hebben ons voornemen om een Geautomatiseerd systeem te ontwikkelen om het netwerk inzichtelijk te maken, verbonden met de lancering van onze lokale vestiging van MVO Nederland en ontwikkelen een gezamenlijke pagina voor ondernemers (het wordt een lokale vertaling van www.futureproofcommunity.com onder de website van Duurzaam Den Haag).

- Op de officiële lancering van onze nieuwe organisatie hebben we twee projecten, pak die fiets en de samenwerkovereenkomst met Museon gepresenteerd. I.v.m. de HK1000 is er geen extra netwerkbij-

eenkomst voor bedrijven georganiseerd. Op de Energiebeurs worden 25 innovatieve bedrijven in de vorm van een pop-up store aan de 7000 bezoekers getoond.

- Met de Founding Fathers is verkend om een gezamenlijk icoonproject uit te voeren in Mariahoeve. In 2015 bleken de diverse doelen en paden van de organisaties nog niet verenigbaar. Wij hebben in plaats daarvan per founding father gezocht naar 1-op-1 samenwerking.
- Met Escamps eigen energiebesparende economie hebben we onze eerste pilot met ontzorgproducten met lokaal MKB uitgevoerd. We hebben daarbij betrokken, lokale aanbieders gezocht in de wijken, bv Gamma en deze met hun aanbod in een campagne gepresenteerd.
- In samenwerking met het Nutshuis hebben we een DDH- presentatie/borrel gegeven in het kader van het Zee Event. Dit vond plaats op 17 september, met een presentatie van DDH aan ong. 70 bedrijven en instellingen.

DDH ondersteunt ook de bedrijven die zichzelf willen verduurzamen of startende ondernemers met een duurzaam product. Bijvoorbeeld door een adviestraject aan het World Trash Centre of het begeleiden van een bedrijventerrein. In augustus is gestart met de voorbereiding van het ondernemers-ontbijt: Toekomst bestendig ondernemen. De uitvoering van dit ontbijt is verschoven naar mei 2016. Dit toekomstbestendig ondernemen ontbijt is voor 350 ondernemers en wordt ism de gemeente, MVO Nederland, De groene zaak, MKB Den Haag en Social Enterprise Nederland georganiseerd. Voor het netwerk bedrijven is onze belangrijkste stap om een samenwerkverband met MVO Nederland te starten. Ons gezamenlijk lokale loket wordt mede mogelijk gemaakt door het programma Duurzaam Door van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland. Duurzaam Den Haag en MVO Nederland richten een lokaal loket in voor maatschappelijk verantwoord ondernemen om lokale

ondernemers te verbinden met de landelijke kennis, kunde en kennis. Er is een uitwerking gemaakt van beschikbare tools, aanbod van begeleiding en een aantal businesscase workshops uitgevoerd. Als pilot is in 2015 de business case uitgewerkt van een de HK1000 ideeën: pak die fiets. Middels workshops en verbinden van professionals is dit plan voor fietsdelen, zwerf fiets-recyclen en fietsstalling verder uitgewerkt.

Verduurzamen bedrijventerreinen

Doelstelling jaarplan

- Eén pilot organiseren op het ZKD-terrein
- Methodiek ontwikkelen op basis van die pilot, inclusief verdienmodel
- Campagne lanceren om onze aanpak breed onder de aandacht te brengen (met daarbij een centrale rol voor de deelnemers aan de ZKD-pilot)
- Starten bij vijf andere bedrijventerreinen / winkelgebieden

Den Haag heeft met het bedrijventerrein Zichtenburg, Kerketuinen, Dekkershoek een bestaand bedrijventerrein met een actieve bedrijvenvereniging met een verduurzaming doelstelling ondersteund. In juni 2015 is DDH met 15 bedrijven, ROC en de gemeente gestart met het opstellen van een stappenplan voor de verduurzaming van het bedrijven terrein. Het stappenplan omvat o.a. Zonnig ZKD: het gezamenlijk opzetten van een dakcollectief, voor het opwekken van duurzame energie voor de bedrijven zelf en de buurt. Daarnaast hebben de deelnemende partijen een scan voor het huidige energiegebruik uitgevoerd (mbt stimular tool) en is deze tool op een brede jaarbijeenkomst gepresenteerd. Ook is in het stappenplan een pilot voor gezamenlijke afvaloplossingen voorgenomen.

De doorlooptijd van dit soort projecten is langer gebleken dan verwacht, daardoor is de campagne en start bij andere bedrijventerreinen nog niet uitgevoerd. Wel is een

samenwerkovereenkomst met de Green business Club Beatrixkwartier voorbereid o.a. om een duurzame buddyproject uit te voeren.

Escamp's eigen energiebesparende economie

Voor het eerst heeft Duurzaam Den Haag ontzorgpakketten ontwikkeld (o.a.) voor de focuswijk Escamp en de Haagse Krach Karavaan. Doel was om zo'n aantrekkelijk mogelijk aanbod te realiseren, zonder rompslomp voor bewoners en hierover op een eenvoudige (niet technische) wijze te communiceren.

Wij hebben 2 grote pakketten gemaakt, namelijk voor vloerisolatie en HR-ketels. Daarvoor hebben we marktonderzoek gedaan naar de beste en duurzaamste producten, leveranciers en installateurs geselecteerd. Wij hebben een korting voor onze doelgroep en daarmee een aantrekkelijke prijs georganiseerd. Tenslotte hebben we per product een persoonlijk campagne gerealiseerd vanuit het perspectief van advies van je buurvrouw of buurman. Resultaten:

- In september/oktober is een vloerisolatie-actie gestart ism Tonzon en met 4 isolatie-bedrijven. Het resultaat is dat zestig woningen zijn voorzien van vloerisolatie.
- In november/december is de HR-Ketel-actie gestart. Helaas is deze actie minder goed verlopen, 10 HR-Ketels zijn geplaatst. Vermoedelijk heeft dit te maken met het uitzonderlijke zachte weer in deze winter.

Naast deze grote maatregelen, waar ook een forse investering aan vast zit hebben we ook een Tips voor een tientje-actie gehouden. Elke week hebben we via onze mediakanalen een *tip voor een tientje* gelanceerd. De tips zijn tot stand gekomen na een uitvoerig onderzoek naar zowel de beste tips in verhouding tot de investering, als de beste producten die daarbij horen. Met oa. de lokale Gamma en Tonzon

hebben we zowel weggeefacties als kortingsacties gehouden voor producten als radiatorfolie, waterbesparende kranen, brievenbustochtstrips, isolatieband etc. De tips voor een tientje hebben een breed bereik gehad via onze sociale media, maar vooral de weggeefactie voor radiatorfolie die we via de Posthoorn hebben geadverteerd heeft veel belangstelling opgeleverd bij het ophaalpunt van op onze Haagse Krach Karavaan (>80 ingeleverde advertenties). De kortingsbonnen sloegen minder aan, wellicht was de stap van het uitprinten van de bon te groot.

HK1000 Follow-up: bedrijven

Uit de HK1000 zijn zeven projecten geselecteerd die een sterke bedrijfsmatige component hebben. Duurzaam Den Haag faciliteert bij het uitwerken van de business case zoals Pak die fiets een fietsdeelininitiatief, of Smart City: openbare verlichting. Verbindt het project met wetenschap en relevante contacten zoals Ontmoetingsplek in de wijk of pitched het initiatief bij een deelgemeente met interesse zoals Glow in de dark. In 2016 zal een aantal van deze ideeën gerealiseerd zijn.

Klimaatfonds

In 2015 is met het Klimaatfonds 8.051 ton CO₂ gereduceerd. Er zijn 10 organisaties die de niet-vermijdbare CO₂ uitstoot via het Klimaatfonds hebben gecompenseerd en er zijn 10 lokale reductie-projecten gerealiseerd. De drie grootste projecten zijn:

- Zuinige verlichting in The International School of The Hague (690 ton)
- Collectieve inkoop 372 zonnepanelen Ypenburg (617 ton)
- Collectieve inkoop 300 zonnepanelen Belgisch Park (493 ton)

CO ₂ balans 2015			
Doelstelling	ton CO ₂	Realisatie	ton CO ₂
<i>Compensatie</i>		<i>Reductie</i>	
Gemeente Den Haag	6.461	The International School of The Hague	690
Biological Solutions	160	Stichting Haagse Gezondheidscentra	124
Opmeer Drukkerij bv	155	Stichting Cardia	235
Mondial Van der Velde 't Veentje Verhuizingen	152	Stichting Anton Constandse	364
Nutshuis	59	Zonnepanelen Belgisch Park	493
Fonds 1818	1	Zonnepanelen Ypenburg	617
Greenfox	14	Stichting Duurzaam Archipel/Willemspark	754
The Green Energy Company	11	Coöperatieve Zon der Gaslaan U.A.	405
Green2live	5	Coöperatie Zon op Museon en andere gebouwen U.A.	353
SuXus	5	Vereniging Buurtenergie Statenkwartier	284
		TOTAAL	4.319
		Eindsaldo 2014	3.732
TOTAAL	6.852	TOTAAL	8.051
Beginsaldo 2016			1.199

In 2015 is de samenwerking met Fonds1818 geïntensiveerd. Fonds1818 verdubbelt vanaf oktober 2015 de bijdrage van het Klimaatfonds voor de reductieprojecten (als deze aan de voorwaarden van Fonds1818 voldoen).

In oktober 2015 tekenen het Klimaatfonds en het Museon een samenwerkovereenkomst om het Museon versneld te verduurzamen en het "duurzaamste museum van Nederland" te realiseren. In 2016 zal o.a. de tentoonstellingsruimte op de eerste verdieping heringericht worden met duurzame verlichting met behulp van projectmatige en financiële ondersteuning van het Klimaatfonds.

Eind 2015 is gestart met de voorbereiding van een aanbod voor wijkinitiatieven voor duurzame warmte. De producten warmtepompen, zonneboilers en pelletkachels bieden een alternatief voor warmte via gas.

D. Communicatie Duurzaam Den Haag

Vrijwel alle inspanningen van het Team Communicatie van Duurzaam Den Haag waren in 2015 gericht op het hogere doel van de organisatie(s): het creëren van een stevig duurzaam netwerk waardoor we meer bewoners en ondernemers duurzaam aan de slag krijgen. Hiervoor hebben we drie communicatiedoelstellingen geformuleerd:

- We willen dat bewoners en ondernemers weten waarvoor ze bij de DDH terecht kunnen
- We willen dat bewoners en ondernemers (onze ambassadeurs) hun duurzame successen delen zodat zij anderen inspireren
- We willen dat zo veel mogelijk bewoners en ondernemers duurzaam aan de slag gaan

Om bewoners en ondernemers duurzaam aan de slag te krijgen, hebben we ambassadeurs gezocht. En we hebben momenten en communicatiemiddelen gecreëerd waarop zij hun verhaal kwijt konden en waarop nieuwkomers (bewoners en ondernemers) konden aanhaken. Dit waren in 2015 onze belangrijkste 'converstatiemomenten':

- Doorlopende conversatie (social media, de website, onze nieuwsbrieven en free publicity)
- Kleine pieken (netwerkborels in de wijken)
- Middelgrote pieken (landingen Haagse Krach Karavaan)
- Grote pieken (startbijeenkomst + warming-up + HK1000, lanceringsbijeenkomst nieuwe organisatie)

Concreet hebben deze communicatie-inspanningen in het afgelopen jaar geleid tot:

- Een bereik van ruim 1.500.000 mensen op Facebook, waarvan 47% in Den Haag woont
- Een gemiddeld bereik van 40.000 unieke FB bezoekers per maand (zonder advertenties)
- Een bereik van ruim 500.000 mensen op Twitter
- Een nieuwsbriefbestand met ruim 1500 mensen, geïnteresseerd in duurzaamheid
- 500 mensen tijdens kleine pieken (borrels, 10 borrels met gemiddeld 50 mensen)
- 9 wijken bezocht met de Haagse Krach Karavaan, wat resulteerde in 322 energie-scans
- Met de HK1000 bereikten we persoonlijk ongeveer 700 mensen die geïnteresseerd zijn in duurzaamheid: 100 tijdens de start-bijeenkomst, 85 tijdens de warming up en 500 tijdens de HK1000. Uiteraard naast de mensen die we bereikten via onze social media kanalen en website.

Team Communicatie heeft ook een grote bijdrage geleverd aan het transitietraject van het 'oude' Duurzaam Den Haag en het Haags Milieucentrum naar een nieuwe organisatie. Het team heeft onder andere gezorgd voor:

- Evaluatie van de bestaande communicatiemiddelen en het bereik ervan
- Ontwikkelen van een nieuwe communicatie- en contentstrategie
- Ontwikkelen van een nieuwe huisstijl
- Lancering van een compleet gerestylede website

Stichting Duurzaam Den Haag

BEZOEKADRES	Riviervismarkt 5 2501 CP Den Haag
POSTADRES	Postbus 622 2501 CP Den Haag
TELEFOON	070 364 30 70
E-MAIL	info@duurzaamdenhaag.nl
WEBSITE	www.duurzaamdenhaag.nl